

Virksomheds – og læreplan

2018/2020

Indholdsfortegnelse

1. Virksomhedsplan	3
a. Velkommen til Sønder Brarup Danske Børnehave	3
b. Fakta om børnehaven	3
c. Når dit barn starter i børnehaven	5
d. Legepladsen	6
e. Det daglig pædagogiske arbejde	6
f. Børnesyn	7
g. Børns leg	7
h. Børnemiljø	8
i. Trivsels- og beskyttelseskoncept	9
j. Børn med særlige behov	9
k. Sundhedspolitik	10
l. Kostpolitik	12
m. Personalesamarbejde	13
n. Forældresamarbejde	13
o. Samarbejdsrådet	13
2. Læreplanen	14
a. Børnehavens målsætning	14
b. Læreplanssemner	15
1) Alsidig personlig Udvikling	15
2) Sociale Udvikling	16
3) Kommunikation og Sprog	17
4) Krop, Sanser og Bevægelse	18
5) Natur, Udeliv o Science	19
6) Kultur, Æstetik og Fællesskab	20
c. Fokuspunkter for 2018 og 2019	20
3. Litteraturliste	22

1. Virksomhedsplan

a. Velkommen til Sønder Brarup Danske Børnehave

Denne virksomhedsplan giver et overblik over det pædagogiske arbejde i vores institution.

Livslang læring er et centralt grundlag for fremtiden i vores samfund, og derfor er den tidlige læring en god forudsætning for senere læring. Her har vi som institution en vigtig funktion sammen med forældrene. Vi er fælles om denne tidlige læring og danner dermed et godt grundlag til fremtidige udfordringer.

I loven fra "Ministerium für Bildung" har man udgivet "Leitlinien zum Bildungsauftrag von Kindertageseinrichtungen", hvor der bliver stillet krav om at skrive læreplaner i daginstitutionerne og dokumentere arbejdet med målet læring. Dansk Skoleforening for Sydslesvig har udarbejdet en overordnet målsætning for Pædagogiske Læreplaner, som vi følger ved udarbejdelse af vores læreplan.

Den 1.1.2012 trådte den nye "Bundeskinderschutzgesetz" i kraft.

Loven skal være med til at sikre børnenes tarv og trivsel ved at udøve et forpligtende samarbejde mellem alle parter.

b. Fakta om børnehaven

Børnenormering: 50 børn fordelt på 3 stuer

Leder	Bente Jürgensen 37 timer
Pædagoger	Sarah Meyer (souschef) 37 timer Cecilia Persson Sørensen 37 timer Julia Alexander-Bazyar 37 timer (barsel) Lea Piepgras 37 timer
Medhjælpere	Bente Nissen 30 timer Claudia Heymes 35 timer Sabine Sørensen 38,15 timer Mariska Rode 12 timer

Pedel	Tobias Bohnensack
Rengøring	Hannelore Schmidt
Støttepædagog	Diakonisches Werk Kindergarten Starthilfe Anke Weber
Samarbejdsråd	Sina Witt Karina Leichle Bjørn Petersen Meike Szymanski Katja Hohmann Bente Jürgensen Sarah Meyer Claudia Heymes

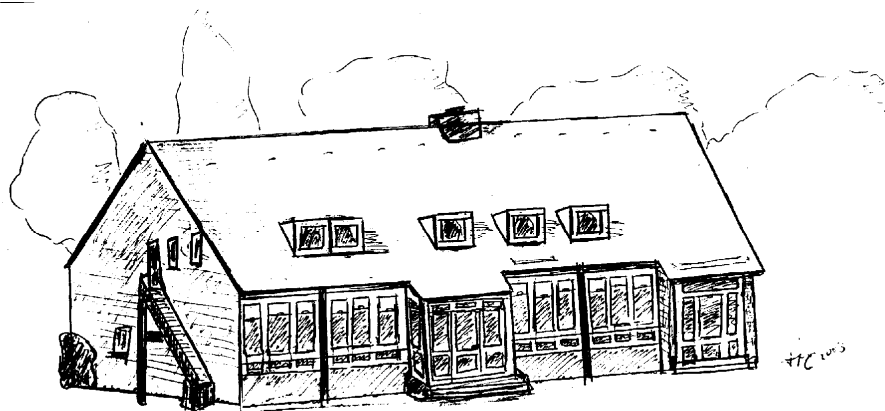
Sønder Brarup Danske Børnehave er oprettet i 1952, holder til i Raiffeisenstr. 25 i Sønder Brarup og er nabo til den Danske Fællesskole.

Efter at børnehaven i 1963 blev udvidet for første gang, gennemgik institutionen i 2003 en grundig reovering og en total ombygning. Dette gav os de fysiske rammer, for at kunne gennemføre et pædagogisk arbejde, der svarer til nutidens krav og regler.

Børnehaven er normeret til 59 børn, som er fordelt på 2 aldersopdelte grupper og en familiegruppe.

Børnehaven er åben fra kl. 7.30 til 14.30. Vi har udvidet åbningstid fra kl. 7.00 til 15.00.

Vi er et uddannelsessted for pædagogstuderende fra seminarierne i Danmark.

Gruppen der hører hjemme på 1. sal i børnehaven er "kokon gruppen" de mindste: "larve gruppen" holder til i stueetagen og de ældste "Sommerfuglene" holder til på skolen.

Grupperummene er indrettet efter børnenes alder, behov og læringsstile.

Hver gruppe har en fast pædagog og medhjælper tilknyttet.

c. Når dit barn starter i børnehaven

Nogen dage inden jeres barn starter, vil I sammen med jeres barn komme på besøg. Således kan barnet vende sig til de nye fysiske rammer og de nye børn og voksne.

Efter nogle dage ser vi, hvordan barnet trives. Hvis vi mærker, at barnet og forældre er åben over for os og den nye situation, beder vi forældrene om at gå og komme tilbage efter aftale. Vi vil gøre jer opmærksom på, at barnet har en større mulighed for at danne tillidsfulde relationer til personalet når i går.

Det er individuelt forskelligt fra hvert barn hvor længe indkøringsfasen varer.

I indkøringen vil der være en forventnings samtale med stuens pædagog, som vil spørge ind til jeres barns rytme og hvor det er i dets udvikling. Det er vigtigt, at I oplyser, hvis der er forhold der kan have indflydelse på jeres barns trivsel, eks. fødselsdepression, for tidlig fødsel, hvis barnet har allergi eller andet. Vi lægger stor vægt på at være i daglig dialog med forældrene omkring barnets dag både i hjemmet og institutionen. Tårer i afskedssituationer er et sundt tegn og et vigtigt skridt til at blive selvstændig.

Tre måneder efter jeres barn er startet i børnehaven, vil I blive inviteret til en samtale, dels med vægt på, hvordan jeres barn trives og hvordan I har oplevet indkøringen.

d. Legepladsen

Vi har en legeplads, der giver gode udfoldelsesmuligheder for alle aldersgrupper. Derudover har vi rig mulighed for at bruge skolens udeareal og nærområdet i Sønder Brarup.

e. Det daglige pædagogiske arbejde

Vores pædagogiske hverdag er inddelt i en daglig, ugentlig og månedlig rytme. Derudover følger vi årets gang.

Gruppevis går vi til gymnastik, går ture og holder udedage, rundkreds, låner biblioteksøger og laver førskolearbejde. Grupperne afholder egne projekter i forhold til børnenes alder og behov. Vi satser på at lave et fælles projekt for hele huset ca. 2 gange om året. Dette bidrager til at alle føler, at vi er et fællesskab, der på trods af aldersforskel og udvikling giver hinanden tryghed og nærvær som styrke i hverdagen og dennes udfordringer.

Hver gruppe har deres egen månedsplan med de aktuelle aktiviteter og fødselsdage. Vi dokumenterer barnets børnehavetid i "Barnets dokumentationsmappe" og derudover holder vi forældrekaffe.

En af vores daglige rutiner er vores garderobe situation. Derfor har vi valgt at udarbejde en garderobepolitik.

Med vores garderobe pædagogik ønsker vi at understøtte og styrke børnenes selvstændighed.

Det er med til at skabe en god og rolig stemning og børnene kan mærke, at der er tid til at tage tøj på. Her er vi anvist på jeres hjælp og hjælp med, at i øver med jeres barn derhjemme.

Det kræver tid og meget tålmodighed.

Det øger:

- Selvhjulpethed "Jeg ved hvad jeg skal gøre og prøver selv."

- Selvtillid "Se, det her kan jeg bare helt selv, jeg er stolt!"
- Selvværd "jeg føler mig stærk og tør selv"
- Børn hjælper børn " Hvis jeg selv kan tage tøj på, kan jeg også vise det til andre"

f. Børnesyn

Det enkelte barn er unikt og opleves grundlæggende som kompetent og selvstændigt. Børn har brug for omsorg, udfordringer, forventninger og tillid fra voksne. Vi ser børn som aktive medskabere af egen læring der udvikler sig i de rammer vi voksne sætter. Børnenes bidrag er væsentlige og vigtige elementer i vores pædagogiske arbejde. Barnet skal føle sig set og forstået og opleve, at det har en demokratisk stemme. Barnets naturlige legelyst og nysgerrighed er udgangspunktet for de aktiviteter barnet indgår i. Barnet udgør en vigtig del af et socialt fællesskab.

Ethvert barn har styrker og ressourcer der er vigtige for fællesskabet. Dem vil vi finde og have fokus på.

g. Børns leg

Børn udvikler færdigheder og kompetencer i legen. Barnet lærer at tage hensyn til de andre børn, bliver en del af en gruppen og de kommunikative færdigheder bliver styrket.

Legen stimulerer barnets fantasi og kreativitet, og barnet lærer at sige til og fra. Gennem legen lærer barnet nogle vigtige kulturelle og sociale spilleregler.

Når barnet laver rollespil imiterer de den virkelighed de oplever, derfor lægger vi særlig vægt på, at der er afsat tid til fri leg.

h. Børnemiljø

Børn i dagtilbud skal have et fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø, som fremmer deres trivsel, sundhed, udvikling og læring. Det betyder, at dagtilbud skal arbejde med børns trivsel.

Ved det fysiske børnemiljø vægter vi:

- At indretningen i børnehaven er funktionel med plads til forskellige former for leg, aktiviteter og fordybelse.
- At indeklimaet er godt med fokus på lys, udluftning og støjniveau.
- At de sikkerheds - og sundhedsmæssige foranstaltninger er i orden.
- At de udvendige og indvendige rammer giver mulighed for fysisk bevægelse og leg.

Ved det psykiske børnemiljø vægter vi:

- At skabe rum hvor alle føler sig velkommen.
- At skabe rum hvor alle bliver set og hørt.
- At skabe rum med god stemning og en følelse af tilhørighed.
- At børnene har tillidsfulde relationer.
- At skabe et inkluderende miljø med plads og accept af forskelligheder.
- At skabe en dagligdag, hvor omsorg, tryghed og nærvær er i fokus.
- At skabe et inkluderende fællesskab, hvor venskaber og gode relationer opstår.
- At skabe pædagogik i børnehøjde så børnene føler sig inkluderende i beslutningerne.

Det æstetiske børnemiljø vægter vi:

- At skabe et miljø som opfordrer til leg, der stimulerer og appellerer til kreativ udvikling, udfoldelse og nysgerrighed.
- At børnenes kreative produkter bl.a. anvendes som udsmykning i børnehaven.
- At atmosfæren er god og imødekommende.

- At faste traditioner vedligeholdes og at nye traditioner skabes

i. Trivsels- og beskyttelseskoncept

Dansk Skoleforening for Sydslesvig har udarbejdet en klageprocedure. Formålet er at sikre en høj grad af tryghed og fair behandling af alle involverede parter. Hvert barn har ret til at blive beskyttet mod enhver form for fysisk og psykisk overgreb. Det betyder, at det ligger i personalets ansvar at beskytte barnet og være opmærksom på barnets signaler i dagligdagen. Vi skal være bevidst om vores magtposition og sørge for ikke at misbruge den i forhold til barnet.

Tegn på mistriivsel og klage kan hos de mindste ses i at barnet trækker sig tilbage, græder, slår, ytrer sig som f.eks.: "Jeg vil til mor" eller "hvornår kommer far?" eller på anden måde signalerer for omverdenen, at noget afviger fra barnets forventning og behov. Vi skal tage sådanne klager alvorlig og finde frem til årsagen for mistrivlsen, for at ændre situationen.

De større børn kan derudover sætte ord på følelser og vi vil sikre trivsel ved at bruge børneinterview, "fri for mobberi" og ved iagttagelser af børnene i hverdagen.

Ved forældreklager skal der ske henvendelse i dialog med daginstitutionslederen.

j. Børn med særlige behov

Et barn med særlige behov kan f.eks. være et barn med sociale vanskeligheder, fysiske vanskeligheder, sanseintegrationsforstyrrelser, omsorgssvigt m.m.

Disse børn har brug for ekstra støtte enten kortvarigt eller længerevarende.

Ved særlige bekymringer for et barn kan proceduren bl.a. være:

- Pædagogiske observationer, forældresamtaler og forældresamarbejde, med udarbejdelse af en handleplan.
- PPR (pædagogisk psykologisk rådgivning), igangsættelse af støtteforanstaltninger)
- Insofa (ved Kindeswohlgefährdung Soz.Gesetzbuch § 8a)
- Dansk Sundhedstjenesten

Derudover samarbejder vi med Familienstuben fra Diakonisches Werk eller henviser til andre instanser.

k. Sundhedspolitik

Sygdomme er noget vi alle kender til og vi kan desværre ikke undgå den. I skal regne med, at jeres barn i gennemsnittet har 25 sygedage om året og en sygdom kommer næsten altid ubelejligt. Derfor er det vigtigt, at i som forældre, overvejer, hvem der kan passe jeres barn i forbindelse med sygdom. Alle forældre har ret til 10 sygedage per år. En enlig forsørger har ret til 20 sygedage. Det er også muligt at få overskrevet til en forældre, så velkommende i alt har 20 sygedage.

Med vores sundhedspolitik ønsker vi, at nedsætte antallet af sygedage hos familierne og personalet. Vi forventer ved fælles hjælp kan blive bedre til at bremse smitekilder.

Når jeres barn bliver afleveret i børnehaven, er det sammen med mange andre børn og voksne. Derfor skal jeres barn være rask når det kommer i børnehaven. Udover god hygiejne, er det den nemmeste måde at forebygge sygdomme og dermed undgå smitte.

God hygiejne omfatter først og fremmest håndhygiejne. Vi opfordrer børnene til hoste og nyse i deres ærme.

Når vi skal vurdere om et barn er syg, ser vi barnets psykisk og fysisk velbefindende. Vi vurderer ud af en ændring i barnets almentilstand (den normale væremåde) om i forældre skal kontaktes og barnet hentes. Et barn som er syg kan fejle mere end feber, opkast eller udslet. Et pylret og ulykkeligt barn har ikke nødvendigvis feber men har behov for at være hjemme under beroligende og private forhold. At være i børnehaven er et hårdt stykke arbejde. Børnenes sundhed, trivsel, sygdom og udvikling er et fælles ansvar mellem jer forældre og os.

Vi handler ud fra følgende ændringer i en almentilstand når bl.a.:

- Barnet ikke kan holde ud at være sammen med andre børn

- Barnet kræver en voksen for sig selv
- Barnet ændrer spisevaner
- Barnet er mere passivt end normalt
- Barnet har feber (vi lægger ikke børn til at sove)
- Barnet græder meget, er ulykkelig eller på en anden måde ude af psykisk balance
- Barnet har opkast eller diarré
- Barnet kan ikke følge den daglige rytme
- Barnet har udslet eller knopper
- Barnet har tegn på øjnebetændelse
- Barnet er stærkt forkølet (børnelæge Birgitte Brinck "Et barn der er så forkølet, at det f. eks. konstant skal have tørret næse, kræver særlig pasning og skal derfor blive hjemme.")

Vi må ikke give medicin uden lægeattest.

Vi modtager ikke imod børn, der har fået febernedsænkende medicin.

Hvornår må barnet komme i børnehaven

- Når det kan klare sig i institutionen blandt mange andre børn
- Når det kan følge og deltage i dagligdagen
- Når det kan spise normal kost
- Når det har været feberfri i et døgn (24 timer)
- Når det ikke har kastet op og eller haft diarré i to døgn (48 timer)
- Når det ikke har tegn på øjnebetændelse.

For alle andre sygdomme henviser vi til retningslinjerne i sundhedstyrerelsens vejledning "Meldepflichtige Krankheiten und Wiederzulassung in Schulen und Gemeinschaftseinrichtungen" begge vejledninger kan lånes i børnehaven.

I. Kostpolitik

I forhold til Dansk Skoleforeningens overordnede målsætning er det vores opgave at formidle dansk madkultur. I børnehaven omsætter vi det ved at:

- planlægger maddage
- smørselv dage
- børnene spiser deres medbragte madpakker til frokost.

En sund madpakke indeholder derfor:

- Groft fuldkornsrugbrød
- Frugt og grønt
- Vitamin- protein, fiberrig og sukkerfri mad
- Mad der stimulerer kæbemuskulaturen.

Derudover planlægger vi projekter om sund mad.

Sund og nærende mad udgør et vigtigt fundament for trivsel, velvære, indlæringsevnen, koncentrations- og aktivitetsniveauet.

Vi som børnehave forsøger at rammesætte måltiderne således, at maden spises i omgivelser, hvor der lægges vægt på fællesskab. Ved at sætte fokus på sund mad og være gode forbilleder, ønsker vi at børnene udvikler gode og sunde kostvaner.

Frøgruppens børn får leveret varm mad fra skolens kantine, fra mandag til torsdag. Fredag sørger børnehaven for varieret kost.

Familierne bidrager til vores sund-kost-politik ved, at medbringe to stykker frugt- og/ eller grønt en gang om ugen. Vi spiser frugt hver formiddag.

Ved fødselsdage må børnene gerne dele, kage eller frugt og grønt ud til gruppen, gerne serveret på en festlig måde.

m. Personalesamarbejde

Vores mål i forhold til et positive arbejdsmiljø er, at vi føler arbejdsglæde, motivation, delagtighed og anerkendelse. Hver enkelt medarbejder har ansvar for, at bidrage til et positivt arbejdsmiljø og sørge for at alle føler sig inkluderet.

Vi vil arbejde ressourceorienteret og have fokus på hinandens styrkesider.

Ved at være åben, ærlig, nysgerrig og spørgende bidrager vi til at skabe et sundt arbejdsklima.

Vi vil udvikle samarbejdet ved:

- Personalemøder
- Pædagogiske rådsmøder
- Supervision
- Videre uddannelse
- Litteratur
- Gøre brug af vores konsulenter

n. Forældresamarbejde

Alt det vi gør i dagligdagen og siger til forældrene, gør vi for at børnene udvikler sig og trives bedst muligt. Derfor er forældrene vores vigtigste samarbejdspartnere. I kender jeres børn bedst.

I den daglige dialog er det vigtigt, at vi udveksler gensidige informationer om barnets hverdag. Vi forventer gensidig tillid, respekt, interesse, engagement og åbenhed. Vores mål er at skabe en harmonisk sammenhæng mellem børnehave og hjemmet. I hver gruppe afholdes der engang årligt forældresamtaler om det enkelte barns udvikling.

Vigtige informationer bliver meldt ud på FAMILY.

o. Samarbejdsrådet

Ved hver af skoleforeningens børnehaver bliver der oprettet et samarbejdsråd som bliver valgt for 1 år ad gangen. Dette består af:

- 3 forældrerepræsentanter
- 2 forældre suppleanter

- 1 pædagog
- 1 pædagogmedhjælper
- børnehavelederen

I samarbejdsrådet drøftes og fastsættes bl.a. principper for børnehavens daglige pædagogik og virksomhed, børnehavens bloktilskud, samarbejdet mellem børnehave og hjem, projekter og udvikling af institutionens profil. Læreplanen og årsprogram drøftes engang årligt.

Ligeledes bliver forældremøder, fester og andre arrangementer planlagt.

2. Læreplanen

Sønder Brarup Danske Børnehave hører under Dansk Skoleforening for Sydslesvig og vores overordnede målsætning er at drive dansk pædagogisk virksomhed, formidle dansk sprog og kultur og forberede børnene til en dansk skolegang.

a. Børnehavens målsætning

Vores mål er at arbejde ressourceorienteret.

Vi lægger vægt på, at:

- skabe tillid og tryghed
- udvise empati
- give omsorg
- være nærværende
- styrke barnets selvværd og selvtillid
- kunne rumme forskellighed

Vi vil bevare barnets individualitet.

b. Læreplansemner

Vores daglige virke og målsætning tager udgangspunkt i de 6 kategorier fra Dansk Skoleforenings overordnede mål for læreplaner:

- 1) Alsidig personlig udvikling
- 2) Social udvikling
- 3) Kommunikation og sprog
- 4) Natur, udeliv og science
- 5) Krop, sanser og bevægelse
- 6) Kultur, æstetik og fællesskab

1) Alsidig Personlig Udvikling

Mål	<p><u>Barnet skal have mulighed for:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • at gøre tingene selv i forhold til alder og udvikling • at udtrykke sine tanker, følelser og give sin mening til kende. • at blive opmuntret i at udforske omverdenen, tage initiativ og være med til at bestemme • at kunne udfolde sig kreativt og fantasifuldt • at finde egne ressourcer. • at blive modstandsdygtige, modige og robuste • at styrke sin egen selvtillid, selvstændighed, selvværd og selvhjulpenhed • at danne relationer til børn og voksne • at få erfaringer på egen krop • at lære at håndtere nederlag • at blive reflekterende • at barnet udvikler demokratiforståelse
Metode	De voksne er autentiske. De guider, understøtter og motiverer. De er opmuntrende og anerkendende over for

	barnet, er nærværende voksne og giver barnet mulighed for at udtrykke sig gennem ord og handling, vise følelser og at turde give sin mening til kende.
--	--

2) Sociale Udvikling

Mål	<p><u>Barnet skal have mulighed for:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • at blive inddraget og opmuntret til at være en aktiv deltager i et demokratisk sammenfund • at der skabes forudsætninger for, at barnet kommunikerer med andre • at få indflydelse på sit hverdagsliv, herunder at foretage valg og argumentere for sine meninger • at agere i et respektfuldt sammenspil med andre • at kunne tilegne sig sociale normer, værdier og regler og derved finde sin plads i fællesskabet • at vise empati over for andre børn • at kunne håndtere konflikter selvstændig og kunne tåle nederlag • at kunne vente på tur • at udvikle humør
Metoder	<p>De voksne hjælper hvert enkelt barn med at blive en del af fællesskabet. Den voksne hjælper barnet til at forstå andres behov, og opmuntrer det til at vise omsorg og at tage hensyn til hinanden. Lade børn samarbejde om opgaver/projekter.</p> <p>Opfordre børn til at komme med forslag til løsninger på evt. konflikter.</p> <p>Vi vil især have fokus på de praktiske daglige gøre måder i den frie leg, i rundkredsen og til gymnastik.</p>

	De voksne er rollemodeller og forbilleder.
--	--

3) Kommunikation og Sprog

Mål	<p>Barnet skal have mulighed for</p> <ul style="list-style-type: none"> • at lære at lytte til- og forstå det danske sprog • at lære de gængse faste udtryk og vendinger • at kunne sætte ord på de daglige aktiviteter • at lære udtryk og begreber for nære konkrete ting • at blive i stand til selvstændigt at formulere sine egne behov og udvide ordforrådet • at udtrykke følelser, ønsker og behov gennem mimik og kropssprog • at udtrykke følelser, ønsker og behov gennem talesprog, kropssprog tegnsprog og billedsprog • tilegne sig skriftsproget og literacy kompetence • lege med bogstaver og tal • at opleve lyst og glæde ved at bruge sprog
Metoder	<p>Indrette institutionen, så det inspirerer til sproglig udvikling. Den voksne konsekvent bruger det danske sprog gennem samtaler med barnet. Barnet skal have mulighed for at udvikle sit sprog gennem leg og den dialog der opstår i hverdagen. Vi arbejder med dialogisk læsning. De voksne skal være opmærksom, nærværende, lyttende og anerkendende over for barnets fortællinger, følelser og oplevelser.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inspiration kan hentes i skoleforeningens idemappe for Sprog og Læsning. læse historier, synge og lege sanglege, lege med kropssprog og rytme i ord og

	<p>musik</p> <ul style="list-style-type: none"> • gentagelser i det daglige arbejde og visualisere handlinger • opmuntre barnet at sætte ord på sine egne behov • gennem leg, give barnet tid til at kunne udtrykke sine behov • understøtte barnets nysgerrighed for tal og sprog • opmuntre forældrene til at tale dansk <p>vi skaber rammer og planlægger projekter, hvor børnene har mulighed for at udtrykke sig i ord, kropssprog, skriftsprog billedsprog, dans, drama og leg.</p>
--	--

4) **Krop, Sanser og Bevægelse**

Mål	<p>Barnet skal have mulighed for</p> <ul style="list-style-type: none"> • at opleve glæde ved og accept af deres egen krop • glæden ved at være i bevægelse og udvikle motoriske færdigheder • at de skal lære at bruge deres sanser for bedre at lære omverdenen at kende • at få en bevidsthed om sund mad og kost • at tilegne sig en god hygiejne • få fornemmelse af kroppens muligheder og begrænsninger
Metoder	<p>De voksne skal være aktive og igangsættende og støtte barnet i at bruge kroppen gennem leg og fysisk udfoldelse. Stimulere sanserne og arbejde med projekter om kroppens funktion. Ved planlagte aktiviteter, hvor vi har fokus på kropsbevidstheden, den kinæstetiske sans, øje-hånd koordination, labyrintsansen og taktilsansen.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Vi benytter os af gymnastiksalen • danse, være ude i naturen og klatre på træer. • Regelmæssige udedage, gåture, udflugter til legepladser og skovområder hvor der bl.a. er bakker, grøfter og andre motoriske udfordringer. <p>Børnene vasker hænder regelmæssigt og de børster tænder en gang om dagen i børnehaven. Tandplejerske kommer engang om året</p>
--	--

5) Natur, Udeliv og Science

Mål	<p>Barnet skal have mulighed for</p> <ul style="list-style-type: none"> • at eksperimentere, vise respekt, udvikle miljøbevidsthed, at opleve naturen som et rum for fysisk udfoldelse, leg og fantasi • at håndtere og få førstehåndsoplevelser med naturens dyr, planter og materialer • at kende forskel på planterne ude i naturen og udvide sin almene viden om naturens gang • at få skabt kendskab til de forskellige årstider
Metoder	<p>At den voksne vækker barnets nysgerrighed ved at være i naturen og er kreativ. At vi er afprøvende og tør at gøre ting. At vi gennem bøger og andre medier udvider egen viden. Have udedage i nærmiljøet. Ser naturen som ressource.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fra jord til bord projekter • Fri leg, projekter • Studere smådyr • Samle ting i naturen og være kreativ • Hjerpsted ophold

6) Kultur, Æstetik og Fællesskab

Mål	<p>Barnet skal have mulighed for</p> <ul style="list-style-type: none"> • at erhverve sig viden om og blive fortrolig med det danske samfund, dansk kultur og historie • at få forståelse for og glæde ved kulturens sange, fortællinger, historier, traditioner og højtider • at udvikle interesse for og erhverve sig kendskab til mindretalskulturen samt andre kulturer og mennesker med anden kulturel baggrund • at tegne, male, lave skulpturer, være kreativ og bruge forskellige materialer • at udtrykke sig i dans, teater og rytmik
Metoder	<ul style="list-style-type: none"> • De voksne giver børnene mulighed for at møde og afprøve sig selv i forhold til et bredt tilbud af kulturelle udtryksformer. • Vi sørger for at børnene og forældrene deltager i danske traditioner omkring højtider og årstider samt årsmødet og andre arrangementer i mindretallet. • Vi vil være synlig som dansk institution i nærmiljøet. • Besøg af politiet, teater, musik, museer, arkitektur og udstillinger. • Børnene er med til at fortælle eventyr.

c. Fokuspunkter for 2018 og 2019

Vi vil i år gå på rejse som ressourcedetektiver og finde egne, hinandens og børnenes styrkesider efter Hanne Risager. Som inspiration vil vi også bruge

oplægget fra vore pædagogiske dage om positiv psykologi og styrketræning ved Gry Bastiansen.

3. Litteraturliste

Følgende bøger og artikel har vi og vil vi videre hen beskæftige os med:

Bøger

"De nye styrkede læreplaner"

- "Ahlmann, Lise "Leg og bevægelse", 2011*
- Ahlmann, Lise "Selvhjulpethed"*
- Andersen Katrine m.m. "Leg så hjernerne banker", 2009*
- Bylander, Helle Iben m.m. "Sprog og leg", 2008*
- Byrner, Lone m.m. "Børn i bevægelse", 2007*
- Dansk Skoleforening
for Sydslesvig: "Overordnet målsætning for Pædagogiske Læreplaner",
2006*
- "Sprog og læsning" Idékatalog for børnehaven, 2003*
- "Fri for mobberi"*
- "Trivsels og beskyttelseskoncept"*
- Dcum "Børnemiljø og læreplaner" 2012*
- Filtborg Sørensen, Dorte: "Dokumentation – Læreplaner og synliggørelse af det
pædagogiske arbejde", 2006*
- Filtborg Sørensen, Dorte: "Farvekodesystemet", 2012*
- Filtborg Dorte og
Lindgaard Gyde: "Pædagogisk læreplaner i daginstitutionen", 2006*
- Kærås. Lotte: "Ekko efter dig"*
- Lyng, Bente: "Anerkende pædagogik"*
- Lønborg, Jette: "Idékatalog „Læs,læs,læs”, 2004*
- Ministerium für Bildung
und Frauen: "Leitlinien zum Bildungsauftrag von
Kindertageseinrichtungen in
Schleswig-Holstein", 2004*
- Møller, Lis: "Anerkendelse i praksis – om udviklingsstøttende
relationer", Kbh 2008*
- Philippsen, Maria: "TRAS"*

<i>Risager, Hanne Aalling</i>	<i>Når børn blomstrer... om at mestre livet 2016</i>
<i>Risager, Hanne Aalling</i>	<i>Fra Fejlfinder til Ressourcedetektiv 2013</i>
<i>Salling, Lotte:</i>	<i>"Leg sproget frem", 2007</i>
<i>Salling, Lotte:</i>	<i>"Fagter og grimasser", 2011</i>
<i>Salling, Lotte:</i>	<i>"Spring sproget frem", 2012</i>
<i>Schubert-Suffrian Franziska</i>	
<i>Og Regner Michael:</i>	<i>"Kindergarten heute, Beschwerdeverfahren für Kinder"</i>
<i>Internetadresser:</i>	<i><u>http://dcum.dk/boernemiljoe/trivsel</u></i>